

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 19 Grudnia. V. S. ROKU 1806

WIEDEN d. 15 grudnia. Obywatel miasta Bielitz Czaderski, posiadający dobra ziemskie w Galicyi, w nadgodę znakomitych zasług które od czasu dawnego dla kraju położył, otrzymał od Cesarza dyploma wynoszące jego z całym potomstwem do szlacheckiej dostojności.

Po zakończonej wojnie przeszłorocznej z Francuzami, Graf Berchtold znaiomy z oświecenia, patriotyzmu, i ludzkości, otworzył w naszej stolicy subskrypcyą na poratowanie Plebanów wiejskich, którzy wojennym przypadkiem do ostatniego ubóstwa doprowadzeni zostali. Znaczne summy tym sposobem zebrane, nie tylko dostarczyły na opatrzenie wielu duchownych, ale też im daly możność dobrzeczynienia ubogim wieśniakom. Za przykładem Graffa idąc rządcy Dyecezyi i prowincyi, na wielu miejscach zebrane składki dobrowolne przesyłają do rąk jego, tak często i obficie iż ten wkrótce mieć będzie pociechę oglądania wszystkich prawie Plebanów staraniem swoim dostatecznie opatrzonych.

Zwyczaj jest u nas że wszystkie fundacye publiczne co rok sprawę dawać zwykły z czynności swoich, i użycia dochodów im służących, ażeby każdy widząc odpowiadające swemu celowi, przykładął się tem chętniej do ich wsparcia. W kwietniu otwarty został w stolicy naszej na Laimgrube d m poprawy, do którego w przeciągu 7 miesięcy przyjęto blisko 200 osob pici obojey, włośców, żebraków, ludzi swawolnych, służyć i pracować nie chcących; z całej liczby półowa prawie czas nieiaki przemieszkawszy w domu pomienionym, wypuszczona jest dziś pożyteczną społecznością, reszta jeszcze zatrudnia się robotą wieloraką. Cesarz pozwolił, ażeby do tego domu od dziś dnia godziło się przyjmować za opłatą młodzież wyższego i maiętnie o stanu.

Obywatele Królestwa Węgierskiego nie przestali jeszcze przysyłać znaczne ofiary dla mieszkańców Austrii i Morawii wojną zniszczonych; już w tych prowincjach na niedostatek i gwałtowną potrzebę narzekać przestano, mianowicie w Czechach, gdzie magazyny dla wojska sprowadzone, mogą dostarczyć potrzebie ludu ubogiego. O żadnym poruszeniu armii stojącej w tem Królestwie nie słyhać.

D. 30 listopada Akademia tutejsza elekcyą odprawiła Rektora swego; padł wybor na Doktora Theologii Dankesreither; obrano także 4 Akademii Prokuratorów dla narodu Austriackiego, Reńskiego, Węgierskiego, i Saskiego.

LONDYN d. 16 listopada. Dotąd jeszcze nie jest rzecz pewna, czyli Lord S. Vincent, który nie dawno eskadrę odprowadził z Lisbony, złożył albo nie kommandę najwyższą flotty kanałową zwanej, która tego imienia nosić nie powinna, ponieważ składa się teraz z 8 tylko liniowych okrętów, i kilku mniejszych

statków; lecz ta nawet mierna potęga zdaie się nazbyt wielką; ponieważ Francuzi prawie żadney w tych stronach nie mają. Zastępuje miejsce Lorda Admirał Cotton, który niedawno do brzegów Angielskich od Brestu nawalnością odepchnięty, kilka dni zabawiwszy w Torbay, gdy naprawił statki, wyszedł znowu pod żagle zmierzając do wyspy Ouessant, gdzie jest zwyczajne stanowisko Anglików uważających obroty nieprzyjacielskie w pomienionym porcie.

X, d. Yorck za rozkazem rządu wkrótce ma pomnożyć liczbę regularnego żołnierza; dotąd Brytannia W. utrzymywała wielką liczbę regimentów konnych i pieszych lecz podobno żaden, gwardyjskie wyłaczywszy, nie miał nad głów tysiąc; wszystkie teraz być mają zwiększone tym sposobem, że regimentami liczy krajowej każdemu z nich dostarczą mniej albo więcej ludu wybranego; koszt na utrzymanie Parlament opatrzy; słowem Brytannia W. chce odtąd między lądowemi Mocarstwami znaczenie mieć wysokie.

Uczony wędrownik Lord Valencia powrócił od wschodu; znaiome są w części podróże jego do Indyi i Arabii, podjęte trudy kilkoletnie w zrobieniu mapy, nad przeszłe dokładniejszy Czerwonego morza i nadbrzeżów. Dziś między innemi tę o nim wiadomość przydają, że pierwszy po wędrowniku Bruce odważył się zwiedzić Abyssinią od czasu Missyonarzów Jeznickich zapomnianą i nieznaną; jeden z Xiażąt narodu tego umyślił z Lordem iechać do Europy, i poznać prawa i zwyczaje nasze; lecz o tem czekamy dokładniejszych wiadomości.

Jakie rząd odebrał rapporta o stanie dzisiejszym lądowych interessów Europy, i związkach politycznych Brytannii W. z Mocarstwami postronnemi, nie ogłosił; otwarcie Parlamentu d. 15 grudnia spodziewane rzecz odkryć może. Tymczasem widzimy nagłe przygotowania w portach naszych do zamorskich wypraw; Admiralicya eskadry uzbraja, departament wojenny coraz więcej regimentów nad brzegi sprowadza, tak iż się zdaie, iakby kraj cały z żołnierza regularnego miał być wypróżniony. Ztąd wnosiemy, że wyprawa nie będzie daleką; chociaż albowiem w stanie dzisiejszym Francuzi w Niemczech zatrudnieni przedsięwziąć nic nie mogą, owszem dla bezpieczeństwa i obrony własnych brzegów i Batawskich uzbrajać muszą gwardye narodowe; to jednak pewna, iż Anglicy bez licznego wojska w domu zostać nie możemy; dla tej więc przyczyny podobno X. d' Yorck zalecono powiększyć regimenta połowe.

Wiadomo, iż nawalność w sierpniu rozrzuciła po Amerykańskich morzach eskadrę Admirała Wilhelmetz; z tej okręt liniowy Impetueux od 74 armat od 2 Angielskich po krótkiej bitwie zapędzony ku Amerykańskim brzegom, osiadł na piaskach, i przez fregatę naszą Melampus został spalony, po wyratowaniu wszystkich z niego ludzi, których w niewolę za-

brano. Ten postępek Amerykanie poczytują za zgwałcenie praw obojętności morskiej, które zabraniają narodom wojniącym w bliskości brzegów narodu nie wchodzącego do wojny, sobie szkodzić nawzajem. Gdy Anglicy nie chcą Francuzów z onego statku wziętych utrzymywać na eskadrze swojej, odesłali do portu Norfolck w Wirginii, Konsul Napoleona bawiący w mieście tych ziomków uznać nie chciał za prawych ienców, i rewersu z odebrania ich do przyszłej zamiany służyć mającego nie dał.

Ta okoliczność przyda nowe zatrudnienia do tylu dawniejszych, w szczęśliwem deprowadzeniu do końca pożądanego negocjacyi z RPią zjednoczonych Stanów. Wyznaczeni pełnomocnicy z Angielskiej strony Lordowie Holland i Auckland, z Amerykańskiej Pinckney i Monroe, d. 9 pierwszą konferencyą odprawili, celem ułatwienia sporów między dwoma narodami zachodzących, o pretendowaną przez Republikantów nieokreśloną wolność handlu i żeglugi, gdzieby się podobąło, bez żadnej przeszkody od Anglików, o nadgrodzienie za okręta im zabrane, o uwolnienie marytków sposobem przymuszonym wziętych do służby naszej, i napisanie stałych iuż i nieodmiennych prawideł, ażeby odtąd spory podobne miejsca nie miały.

Do Hull, Yarmouth, innych portów Królestwa na wschodnim brzegu leżących, Admiralicja rozkaz przesłała, żeby żaden okręt kupiecki do Embden i portów Niemieckich nie wychodził; będące pod żaglem ostrzeżono o potrzebie powrotu niezwłocznego. Domyślić się łatwo, iż osadzenie wojskiem Francuzkiem nadbrzeżów morza Niemieckiego stało się pobudką do tej ostrożności. Przewidzieli kupcy, że handel nasz w tych stronach zmniejszyć się musi, do nieiakiego zapewne czasu; przeto wcześniej myślą nadgrodzić stratę otworzeniem nowego źródła bogactw i przemysłu w Ameryce południowej.

Minister skarbowy Grenville podał do wiadomości powszechny, że kassa umarzająca dług publiczny, przez Pitta poprzednika ufundowana, od czasu nastania swego, wypłaciła ogółem 157 millionów, 100 t. Funtów Sterlingów; do czego posłużyła najbardziej zwyczajna w Anglii papierów skarbowych odmiana; im mniejszy bieg mają, tém łatwiej jest one wykupić za gotowiznę, albo zamieniając nowe papiery lepszą cenę mające, na dawne które upadły znacznie, iako mały bardzo procent przynoszące. Tym sposobem w krótkim czasie zmniejszyła się znacznie masa długu; i nie byłoby niepodobno resztę zapłacić, gdyby nowe coraz potrzeby i wojny nie przymuszały narodu, ażeby niedostarczające wydatkom dochody, coraz nowemi długami pomnażał.

CONSTANTINOPOL d. 9 listopada. Francuzki Ambassador G. Sebastiani miał z Selimem 3 tajną rozmowę, do którego wprowadzony został bez żadnej okazałości publicznej audyencyi dotąd nie było, i nie wiemy czyli ją kiedy otrzyma. W tych d. przybyło do stolicy naszej dwóch posłańców z Persyi; jednego z nich Sofi Feth Ali Han przysłał podobno do dworu naszego, drugi ma przedsięwziąć podróż do Paryża z tłumaczem Francuzkim Jaubert, który teraz powraca do oyczyzny z Indyi wschodniej, gdzie miał tajemne zlecenia, które niewiadomo jakim sposobem skutecznił. Wczora przyjechał Senator i Prefekt Francuzki Doulcet. po nim wkrótce poseł RPtey Ragusańskiej, który ma prosić Sultana, żeby kraj ten pod opieką Porty Ottomańskiej

dawno zostający, w roku terazniejszym przez wojenne przypadki zniszczony, w portach Tureckich mógł kupować zboże do wyżywienia mieszkańców swoich potrzebne, którego w domu cierpi niedostatek; spodziewamy się, iż Monarcha nie odmówi żadanego pozwolenia.

Od nieiakiemu czasu rozruchy domowe w Romelii zdawały się uspokojone; iuż obywatele powracać zaczęli do opuszczonych domów i własności; lecz to nie długo trwało. Znaiomy dowódzca buntowników Aga Kadri, wypowiedział raz jeszcze posłuszeństwo Porcie, i zebrawszy zgraię ludu swawolnego, strońników dawnych, nowemi powiększoną, najeżdża teraz wszystkie okolice, dozwalając rabunku i swawoli. Wnet przerwany został handel niedawno otwarty; karawana kupiecka nie śmiejąc narażać się na oczywiste niebezpieczeństwo schroniła się w twierdzach Silistryi.

Spólnik wyżej wspomnianego naczelnika Kadri Tersenikli Oglou przed kilku tygodniami zamordowany został gwałtownie, z czyiej namowy lub rozkazu niewiadomo; śmierć jego zatrwożyła przyjaciół, rozeszli się wszyscy do domów, i przez nieiaki czas przynajmniej kwitnęła spokojność w tej stronie, którą rządził za życia. Lecz wkrótce znalazł się następca Mustafa Bairactar; ten nie tylko nie chciał oddać Porcie, według zwyczaju, bogactw od poprzednika zostawionych, ale też utrzymując własną niepodległość miał opanować Silistryę; posłańca Porty zamknął w Jbrail; o tem iednak czekamy doniesienia pewniejszego.

Basza Morei Osman wyznaczony jest Wielkorządcą Romelii, następcą jego został Hussein szacowany od Sultana. Wszystko w Ottomańskim państwie spokojniejszą postać bierze; niedawno w portach swoich Selim 3 rozkazał uzbrajać wielką liczbę okrętów liniowych, fregat, mniejszych statków; prowadzono robotę z pośpiechem nadzwyczajnym; odmenili się okoliczności, robota nagle ustała. Sultán z letniego mieszkania powrócił do stolicy. Passwan Oglou trzymając jeszcze w mocy swojej część Wołoszczyzny orężem swoim zajęta po ugodzie zaszłej z Serwianami, uciśkając srodze mieszkańców. Czerny Belgradzką twierdzę opasać, do porządnego oblężenia nie przystąpił, czas dając Kusanzy Alemu do rozważy; ażeby dla przywrócenia domowej spokojności poddał się Serwianom.

Odebraliśmy wiadomość o ugodzie, którą imieniem Porty Ottomańskiej Kapitan Basza stojący z eskadrą w Alexandryjskim porcie, zawarł z Mehmet Alim dowódcą Albańczyków. Sultán utwierdza tego człowieka na wielkorządach całego Egiptu, z tym iedynie warunkiem, ażeby Mehmet corocznie przysyłał do Constantinopola daninę 2 t. kies wynoszącą; dla większej zaś pewności dotrzymania tej obietnicy, syna swego w zakład odda, który ma być strzeżony w twierdzach Alexandryjskich. Widzą iuż niektórzy, że ta umowa, chociażby dogodną była obu stronom, nie przyniesie pożądaney spokojności Egiptowi, naybardziej zaś Bejowie Mammeluków tracąc nadzieję rządzenia krajem po dawnemu, rozruchy nowe wszczynać mogą.

MADRID d. 10 listopada. Francuzki okręt z Ameryki Hiszpańskiej przybył do Bordeaux przyniosł pomyślną wiadomość, że G. Miranda nie pewna z jakich pobudek oddaliwszy się od ludu swego, gdy żeglował blisko brzegów prowincyi Carracas, spotkany przez okręta Króla Katolickiego wysłane z portu Lagaira, poymany został; zwyciężce natychmiast odesłali buntownika do miasta Cumana, gdzie zamknięty

w więzieniu, ma czekać prędkiego wyroku i surowej kary. Ważny jest ten przypadek dla przyszłej spokoyności osad Hiszpańskich w Ameryce południowej, czekamy dokładniejszego opisanie od komendantów naszych.

W miesiącu październiku X. Pokoju imieniem Królewskiem wydał odezwe do nrzędników, duchowienstwa, wszystkich obywatelów, zachęcając stany narodu ażeby Monarsze zamyslaiaćemu utrzymać honor i udzielność korony swojej, całość i bezpieczeństwo państwa, poddanych uszczęśliwić, dawały wsparcie iakie Hiszpani dawać zwykli Królom swoim w czasach naygorszych, mianowicie zaś Filippowi 5 podczas wojny o sukcesyą Hiszpańską na początku 18 wieku, Lecz gdy wiadomość przez Paryż przyszła do stolicy naszej o pierwiastkowych czynnościach wojny Prusko Francuzkiej w Saxonii, niemieszkając rząd wydał nową odezwe do Gubernatorów prowincyi i Biskupów, ażeby dwie pierwsze d. 5 i d. 11 października do nich przysłane uważali za niebyłe; pobudek tego obwieszczenia zgadywać nie będziemy.

TRIESTE d. 3 grudnia. Doniesiono z Neapolu, że do portu tey stolicy po 8 dniowej żegludze zawinął okręt Angielski z Sycylii przysłany, blisko 100 Francuzów poymanych w Calabryi na zamianę niosący. Od tych ieńców jest wiadomość, iż G. Stuart cokolwiek miał żołnierzy swoich na lądzie Włoskim, odprowadził wszystkich do Messiny, mocną jednak załogę zostawiwszy w Reggio i Scylla, do których twierdz oblężenia ieszcze nie przystąpił Massena, chociaż dawno gotowość czyni. W Calabryi wodzowie Francuzcy między innemi poymali 800 żołnierzy Neapolitańskich, którzy dawniey załogę trzymali w Gaecie pod walecznym X. Hesse Philipsthal. Wszystkich śmiercią ukarano bez wyłączenia, dając prz czynę, że wszyscy przez kapitulacyą obowiazali się nie podnosić oręża przeciw nieprzyjacielowi. Do obrazu spustoszenia Calabryi, innych okolic wielu Neapolitańskiego Królestwa nie już przydać nie można prawie, upadł zupełnie handel i przemysł. Rozruchy nie są uspokojone zupełnie, naybardziej zaś w prowincyach północnych, gdzie ieszcze dość często zachodzą krwawe utarczki z ludem do rządu dawnego przywiązanym.

G. en chef Marmont d. 12 listopada opnściwszy Raguzę, przeniósł się na mieszkanie do Dalmacyi; do Włoch aniteż do Niemiec z woyskiem nie póydzie, iak była dawniey pogłoska: gdy albowiem oddalaiaćemu się wodzowi mieszkańce dziękowali za karność utrzymaną, oświadczył, iż powróci wkrótce do Raguzy. W kilka dni poźniey G. L. Bellegarde komendant woysk Austryackich w tey stronie z kilku Oficyerami swoimi przybył do pomienionego miasta pod eskortą iazdy Francuzkiej, którą G. Lauriston wysłał na spotkanie; cały zaś garnizon stał w parady, i oddawał cześć przyzwoitą. Bellegarde krótko bawiąc w mieście powrócił do swojej dywizyi. O czynnościach wojennych w Albanii nie nie słyhać, obie strony zachowują się ieszcze na dawnym stanowisku co tém łatwiey jest dla zprzymierzeńców, że morzem odbierając posiłki, znaczną liczbą wojennych okrętów wsparci, są prawie niedostępnymi.

PARYŻ d. 25 listopada. Od kilku d. cokolwiek ieszcze mieliśmy w tey stolicy żołnierzy regularnych, odesłano wszystkich na wozach do Bruxelles,

zkaąd według iednych zdania póydą do armii północnej, albo iak inna powieść niesie, do Hollandyi; albowiem pisano z Hagi, że blisko brzegów dały się widzieć eskadry Mocarstw zprzymierzonych grożące lądowaniem, których potęga nie jest znaioma; to pewna że Batawowie nie mają żadney gotowości w domu do odparcia nieprzyjaciół.

Z portów naszych nad morzem Manche leżących doniesiono, że korsarze Francuzcy w znaczney liczbie w chodząc na morze, zbliżają się do Angielskiego brzegu nie bez korzyści; nocy dłuższe, mgły grube żegluga ich i powrót z zdobyczą w terazniejszey porze zasłaniać zwykły, wojenne zaś Anglików okręta na straż kupieckim dane nie mogąc pływać blisko brzegu, oddalają się na głębiny, albo w portach swoich szukaia schronienia przeciwko codzienney nawałności.

Sanhedrin Żydowskiego narodu, według pierwszego zalecenia, miał zaczynać obrady swoje d. 20 października; zaszyły poźniey przeszkody wielorakie, naybardziej trnność zgromadzenia prędkiego osob do tey rady wchodzić mających. Naostatek ułatwia się wszystko: dzień jednak zagaienia obrad nie jest wiadomy. Część większa deputatów Francuzkich przybyła. Hollenderscy już wybrani przyjadą wkrótce.

HAGA d. 21 listopada. Poseł Hiszpański Anduaga odebrał wierzytelne listy nowe do rządu naszego. Admiralewi De Winter poruczono kommandę eskadry Batawskiej, która w Texel uzbroiona stoi, Admirał Treslong jest Szefem drugiej, która się w Helvoetsluys znajduje. Wczora w nocy mieliśmy burzę straszliwszą nad inne podczas iesiem terazniejszey wytrzymane. Gwałtowny wicher naywięcey panował na morzu; wiele żeglujących okrętów na brzeg widziemy wyrzuconych, więcej utonęło; niewiadomo ieszcze do kogo należały, i dokąd płynęły.

HAMBURG d. 26 listopada. Stan miasta naszego od dni kilku smutny pogorsza się coraz bardziej. Mortier sprowadza nowe półki do murów z Hannowerskiego kraju, tak że dziś liczymy tu Francuzkiego żołnierza 12 t. Po wyroku ogłoszonym na konfiskatę towarów i własności Angielskiej, iaka u nas znajdować się mogła, nastąpiło wkrótce p zyprowadzenie do skutku pogroźki. Naprzód aresztowano bankierów i kupców tego narodu, bez wyłączenia żadnego wszystkich ogłaszaiąc ieńcami wojennemi; w tey liczbie są znaiomsi Smith, Humphries, Blacker, Barrows; lecz wkrótce Mortier kazał uwolnić wszystkich i w domu pod aresztem dozwolił mieszkać; sklepy ich i kantory są zapieczętowane.

Minister Brytańni W. Thornton opuścił miasto nasze; to samo uczynił poseł Pruski Grotte wyieżdżając do Altony. Lecz nie tu koniec. Wiadomo że gdy woyska Francuzkie naprzód r. 1803, poźniey Pruskie opanowały Elektorat Hannowerski a Brytańnia W. rzeki Elbę, Ems, i Weser zamknąć kazała eskadrami swemi, ażeby handel nie upadał, pocity i okręta Angielskie w znaczney liczbie zawiać zaczęły do portów Holsztyńskich, Husum i Toenningen. Od owego czasu w pomienionych miastach założone zostały niezmiernie wielkie magazyny towarów Angielskich, i produktów osad zamorskich, zkaąd łatwo przeniesione być mogły do Niemiec i drugih krajów, które z Anglią handel ntrzymywały. Dziś słyhać że Mortier ma odwiedzić te miejsca; niewiadomo czyli ma rozkaz od rządu swego do naiechania dzierżaw

Duńskiego korony; to pewna, że wojska Duńskie z Xięstwa Holsztyńskiego ustępować zaczynają do granic Sleswickich za rzekę Eyder.

Od nas poczta do Londynu wychodzić przestała; złąd powstało zamieszanie w naszych i Angielskich interesach kupieckich. Ostatnia zaś poczta którą odebrali z Londynu doniosła, że d. 15 we wszystkich portach Brytanii W. ogłoszony został rozkaz rządowy względem przytrzymania okrętów iakiego bądź narodu, które się w nich znajdowały, co natychmiast ściśle wykonano; przyczynę zgadnąć trudno, czyli Admiralicja chce uczynić zaciąg maytków nadzwyczajny, albowiem samych statków potrzebuje do wielkiej wyprawy.

DREZNO d. 21 listopada. Elektor nasz posła wysłał do Berlina; skutku czynności jego wyglądamy niecierpliwie; tymczasem w Ministerium Saskiem zaszła odmiana; Minister zagranicznych interesów Graf Loos, i wojenny G. Low podziękowali za służbę. Elektor zatrudnia się ustawicznie dobrem narodu; pracuje od rana do wieczora po wszystkich departamentach, unika wszelkiej rozrywki. Kray dotąd jest spokojny; kommandanci Francuzcy utrzymują karność i porządek w naszej stolicy, Lipsku, Torgau, Wittenbergu. Biegały wielorakie ogłoszenia o zasługach u nas ważnych zdarzeniach; nie potwierdziło się jeszcze żadne; to pewna; że do twierdzy niedostępnej Koenigstein żaden Francuzki żołnierz nie wszedł, aniż Bawarski. Wydaliliśmy wprawdzie z arsenałów Saskich wiele broni i amunicji; lecz to wszystko za rewersem będzie nam wrócono, po skończonej potrzebie.

MUNCHEN d. 26 listopada. Maksymilian I tajne Ministerium Bawarskie urządził nowym sposobem, składać się odtąd będzie z 4 departamentów, zagranicznego, wewnętrznego, skarbowego, sprawiedliwości; wojenna kommissja dawniej była ustanowiona. Zagraniczne i wewnętrzne interesa poruczone są Baronowi Montgelas. skarbowe Baronowi Hompesch, sprawiedliwości Hrabieciu Morawitzki; względem ważnych okoliczności razem wszyscy naradzać się powinni, każdy z 2 Konsyliarzami wybranymi z swego departamentu. To urządzenie nowe do skutku przyszło w d. 21 listopada.

NEAPOL d. 11 listopada. Po zchwytaniu znanego Fra Diavolo nic ważnego nie zdarzyło się w kraju naszym; zdaje się powracać spokojność, która zupełną być nie może, dopóki Anglicy i Sycylii-czykowie nie oddalą się za morze, trzymający dotąd Reggio, Amautea, Scylla. Do oblężenia tych twierdz Massena czyni śpiesznie gotowość.

NORIMBERGA d. 24 listopada. Arcy X. Ferdynand panujący w Wurtzburgu przedsięwziął podróż do Wiednia. Nuncyusz Apostolski stolicy Areszo z Drezną wyjechał do Berlina. Potwierdziła się wiadomość, że wyższym Officerom rozwiązanych niedawno wojsk Hesse Casselskich, w Moguncyi stawić się kazano; między temi znajdują się Xiążęta Hesse Philipsthal, i Solms Braunfels.

THORUN d. 19 listopada. Wojsko Francuzkie na drugim brzegu Wisły naprzeciw miasta naszego obozem stało. Niemieszkając nieprzyjaciel według zwyczaju wzywał do kapitulacji kommandanta; lecz gdy ten przykładnie pełniąc obowiązek włożony, oświadczył do bronienia się gotowość; nastąpiło bombardowanie. W początkach wielka była trwoga między gminem, nakoniec oswoił się z bombami wszyscy, gdy postrzegli, iak małą szkodę czyni strzelanie. Chociaż albowiem nieprzyjaciel we dnie i nocy o niego daie bez spoczynku prawie, przez dni kilka jednak ledwie mamy kilka domów nieco nadpsutych, i kilku

tylko obywateli miasta naszego ludzi skaleczonych z żołnierzy żaden raniony nie jest. Francuzi nie pokazują na Wiśle żadnego statku, w małych czółnach przeprowić się chciało kilku żołnierzy, tych poymali Prussacy. W nocy nieprzyjaciel strzela najwięcej. Wczora na brzegu swoim dom podpalił, rozumiejąc że tym widokiem zwabi na mury i wały nasz garnizon, i wielką sprawi klęskę; inaczej się stało, strzelał nadaremnie. Kommandant Francuzki już kilka razy prosił G. Pruskiego Lestoga, ażeby mu dostarczył furazów i żywności, odrzucone prośby. To pewnie wiemy, że w armii nieprzyjacielskiej panuje wielki niedostatek. Tutyszy garnizon złożony jest z batalionu fizylierów Bulow, i batalionu grenadyerów Schlieben.

BERLIN d. 27 listopada. Kontrybucja przez Francuzów narzucona stolicy naszej wynosi 12 milionów franków. nie licząc siana i owsa armii dostarczonego, aniż kosztu, iaki codziennie ponoszą obywatele na utrzymanie licznej załogi. D. 19 Senatorowie z Paryża przybyli audyencyą mieli u Napoleona, którym ten oddał chorągwie i sztandary podczas terazniejszej kampanii zdobyte, dalej szarfę, rinkrag, i szpadę nieśmiertelnej pamięci Króla W. Fryderyka, które podobno w pałacu Sans soucie znalezione, nieprzyjaciel pilnie zachować kazał ku wiecznej pamiętce.

Po wydanych urządzeniach przez C. Haliu względem karności żołnierskiej, i nie przykrzenia się gospodarzom, opatrzenia Berlina żywnością na 3 miesiące, i ceny chleba, wyszło nowe, ażeby miastu temu nie zbywało na drzewie do opału, torfie, i węglach; wszystko sprowadzić kazano przed nadejściem pory zimowej, i dawną ceną przedawać. Tymczasem gdy nieszczęśliwa wojna wszystkie sprężyny domowej administracji złamała, po wielu miejscach gmin korzystając z okoliczności, zwierzchnikom nieposłuszny pozwalał sobie wycinać lasy i niszczyć, dopuszczając się jeszcze wielorakiej swawoli krzywd, i łupieztwa. Nieprzyjacielscy Gubernatorowie to widząc, przedsięwzięli środki surowe, ażeby wszystkich do posłuszeństwa ustawom i porządku nawrócili.

Xiążę Ysenburg zostający od roku w służbie Francuzkiej, iako Szefergimantu imienia swego, który sam zaciągnął, wydał ogłoszenie niedawno. w którym litując się niby nad losem przykrym tych Officerów i żołnierzy Pruskich, którzy broń złożyliwszy podczas kampanii terazniejszej, sposobu żadnego do życia nie mają, wzywa ich, ażeby się zaciągali do nowego regimentu pod jego Szeferstwem; słysząc że ten być ma podobny w składzie i liczbie do Francuzkich półków, gdzie formować go kazą, gdzie odeślą niewiadomo.

Król nasz Fryderyk 3 z całym dworem znajduje się w Królewcu. D. 20 na zamek Monarszy zgromadzić się kazał nieprzyjaciel tutejszemu duchowieństwu różnego wyznania, wyższym urzędnikom, Dyrektorom Akademii, szkół, i gimnazyów; gdzie wszyscy przepisana przysięgę wykonać musieli.

Wkrótce potem nadszły zaczęły dywizje wojska do wypraw dalekich użyte; weszła do stolicy nappierwsza d. 20 dywizja Ney z Magdeburga, za nią Soult d. 22 którą oglądał i ćwiczył Napoleon; d. 25 rano wyszli z miasta strzelce konni, zmierzając do brzegów Odry; za temi po południu Soult i cała gwardya, naostatek wieczorem Napoleon wyjechał do Custrinu z całym sztabem. Tegoż d. otworzone zostały 3 kassy, w których przyjmowane być mają kontrybucje miastom i prowincjom podbitym narzucone. Dziś rano przybył do nas Elektor Saski; złąd wnosią niektórzy, że Napoleon dla widzenia się z nim Custrin opuściwszy, rychło powróci na czas krótki przynajmniej do Pruskiej stolicy.